

EDITURA PARALELA 45

Redactare: Michael Haulică
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Antologia prozei românești polițiste și de mistere / o antolog. de
Michael Haulică. - Pitești : Paralela 45, 2018
ISBN 978-973-47-2856-5
I. Haulică, Michael (antolog.)
821.135.1

**ANTOLOGIA PROZEI
ROMÂNEȘTI POLITISTE
ȘI DE MISTERE**

selecție de Michael Haulică

Editura Paralela 45

Cuprins

<i>Crime și mistere în literatura română</i> [Michael Haulică].....	7
A doua moarte a domnului Michael Conrad [George Arion]	12
Un strop de bunătate [Diana Alzner].....	23
Cardinalul, spionul și pipițele [Florentin Haidamac].....	35
Inimi de hârtie [Robert Gion].....	61
Detectivi de ocazie [Nic Dobre].....	87
Afacerea Verei Nicolaevna [Ciprian Mitoceanu]	99
Vă plac blondele? [Stelian Turlea].....	121
Necuratul părea să fie criminalul [Petre Crăciun]	141
Noaptea pe muntele învăluit în ceață [Iulian Popa].....	163
Secretul care ucide [Iulian Sîrbu].....	173
Recensămînt: -1 [Andra Pavel]	201
Ora 5 în Pall Mall [George Cornilă].....	215
Toată bezna din ochii lor [Flavius Ardelean].....	225
Accidentul [Eugen Ovidiu Chirovici]	243
Biografia antologatorului.....	253

Crime și mistere în literatura română

Literatura mystery & thriller, cum e cunoscută în lumea anglo-saxonă (acoperind în același timp și o arie mai largă de subgenuri) a apărut în România sub forma romanului de mistere la doar două decenii după ce Europa a fost cucerită de *Misterele Parisului*, de Eugène Sue (*Les mystères de Paris*, 1842 – 1843) și *Misterele Londrei*, de Paul Féval (*Les Mystères de Londres*, 1844). Probabil influențate de acestea, știută fiind educația francofonă a tinerilor români, în 1862 au apărut două romane: *Misterele din București*, de I. M. Bujoreanu (1862, două volume) și *Misterele Bucureștilor*, de George Baronzi (1862 – 1864, trei volume).

Până în perioada modernă, se mai pot face referiri la Mărgărita Miller-Verghy (1865 – 1953), care a publicat *Prințesa în crinolină* (The princess in crinoline), Mateiu Caragiale (1885 – 1936), de la care ne-a rămas un roman neterminat, început în 1930, *Sub pecetea tainei*, Mihail Sadoveanu (1880 – 1961), care a publicat *Baltagul* (1930; The Hatchet, 1994), un roman al răzbunării, Victor Eftimiu (1889 – 1972), care a publicat *Kimionoul înstelat* (1932), despre un detectiv american etc.

În a doua jumătate a secolului XX au apărut câteva colecții destinate genului, printre care *Aventura* (Editura Tineretului, apoi Editura Albatros), *Enigma* (Editura Univers), *Scorpionul* (Editura Dacia), *Sfinx* (Editura Militară), *Fantômas* (Editura Junimea) ș.a., care au găsit și au format în continuare un public pentru genul

detectivistic și, totodată, au dat avântul necesar scriitorilor autohtoni pentru a se afirma. Au apărut astfel scriitori precum Haralamb Zincă (1923 – 2008), Petre Sălcudeanu (1930 – 2005), Rodica Ojog-Brașoveanu, (1939 – 2002), George Arion (n. 1946).

După 1990, odată cu explozia activității editoriale, s-a observat – atât la nivelul cărților publicate (în marea lor majoritate traducerii), cât și la cel al cărților scrise de autorii autohtoni – o abordare a tuturor direcțiilor, genurilor și stilurilor, în căutarea căii drepte și aducătoare de avantaje: glorie, bani sau măcar confort.

În anii 1990 s-au remarcat colecțiile *Ora H* și *Suspans* ale editurii Nemira din care, în materie de carte polițistă, azi mai pot fi menționate doar seriile de autor dedicate lui Raymond Chandler, Rodica Ojog-Brașoveanu și Andrea Camilleri, iar în deceniul următor, în 2006, a apărut pe piață o minunată colecție, *thriller&mystery* (Humanitas), coordonată de Emil Bărbulescu, poate prima colecție de anvergură dedicată domeniului după 1990 – au fost publicați aici Boris Akunin, Lawrence Sanders, Lee Child, Yrsa Sigurðardóttir, Lisa Unger, Fred Vargas ș.a. Din păcate, nici această colecție nu mai există azi.

De-abia în ultimii ani câteva edituri au început să publice cu program și cu politici editoriale pe termen lung literatura mystery & thriller, polițistă, cu detectivi sau cum i-om mai spune. Au apărut colecții specializate la editurile Trei (*Crime Fiction*, care include și seria dedicată fenomenului *Nordic Noir*, colecție îngrijită de Magdalena Mărculescu) – dar de-abia în 2018 editura a publicat primul autor român, Tritonic (*Mystery & Thriller*) – cu un accent din ce în ce mai puternic pus pe autorii români, aceștia deținând exclusivitatea în ultimii ani, Univers (*Enigma*, vechea colecție reluată), RAO – fără colecții (dar cu serii ca *Iceberg fiction* sau *Agatha Christie*) și cu mulți autori traduși, printre care s-au strecurat totuși și câțiva români, dintre care se detașează Eugen Ovidiu Chirovici, Vremea (*Roșu și negru*) – care combină poveștile polițiste cu cele supranaturale și traducerile cu romanele autohtone, Litera – care publică autori și titluri excelente, traduceri, dar fără o identitate de colecție, asumată de un coordonator, care s-o plaseze pe piață, Polirom (seria *Georges Simenon*), Nemira – care chiar dacă nu insistă cu colecția

Suspans, a venit totuși cu serii *Andrea Camilleri*, *Raymond Chandler* și *Rodica Ojog-Brașoveanu*, Paladin (cu serii *Crime și Noir*) sau Crime Scene Press – singura editură din țară cu un program dedicat în exclusivitate literaturii *mystery&thriller*, care, pe lângă câțiva autori străini remarcabili (Lawrence Block, Ann Cleeves, Ken Bruen etc.), aduce pe piață autori români puternici, cum sunt George Arion (care girează selecția volumelor publicate) și Stelian Țurlea, pe care aveți ocazia să-i citiți și în prezenta antologie.

În 2010, la inițiativa unui grup de scriitori români de romane polițiste, a luat ființă Romanian Crime Writers Club, al cărui președinte este George Arion.

Firește că următoarea etapă, așteptată cu încredere atât de autori, cât și de editori, ar fi traducerea în limbi de circulație a cât mai multor titluri. Câțiva pași s-au făcut, se fac, dar numai punctual, fără a avea pe undeva o ieșire în grup – cum au avut-o, de pildă, autorii scandinavi (poate și pentru că, la noi, acțiunea aceasta este una individuală, nimeni neasumându-și cu program invadarea pieței de carte europene de *mystery&thriller*).

Astfel, George Arion, Bogdan Hrib, Oana Stoica-Mujea, Bogdan Teodorescu, Lucia Verona au trecut granițele limbii române, publicând romane în alte limbi, în principal franceză și engleză. Un fenomen aparte îl constituie Eugen Ovidiu Chirovici, al cărui roman, *The Book of Mirrors* (Penguin Random House, Century, 2015) – *Cartea oglinzilor* în varianta românească (RAO, 2017), a fost tradus în 39 de limbi și a fost vândut în toată lumea în peste 400.000 de exemplare.

Cam aici se află literatura polițistă românească la anul 2018, într-o evoluție dătătoare de speranțe, într-un moment în care tot mai mulți autori își încearcă forțele pe acest teritoriu foarte apreciat de cititorii din toată lumea.

Pe câțiva dintre autorii români de povești polițiste îi veți citi în paginile care urmează.

Lectură plăcută!

Michael Haulică

Inimi de hârtie

Toni Marinescu începuse să asculte pe la ușile apartamentelor la un an după moartea soției. Se ferea desigur să fie văzut, însă dacă l-ar fi observat cineva, probabil nu ar fi acordat o mare importanță acestui fapt. Îl cunoștea aproape toată lumea din cartier, nu-l credea nimeni capabil să facă vreun rău.

Înainte de tristul eveniment, vecinii îl reținuseră ca pe un bărbat timid, excesiv de politicos, care vorbea mereu cu glas foarte scăzut, chiar și atunci când discuta cu cineva în contradictoriu – lucru ce se întâmpla oricum foarte rar – ca și cum s-ar fi temut ca vocea lui să nu o acopere pe cea a interlocutorului și să se dovedească că avea dreptate într-o privință oarecare.

Un om înalt, ciolănos, de vreo cincizeci și opt de ani, cu obraji căzuți, buze groase și ochelari cu rama metalică, Toni Marinescu mergea întotdeauna aplecat, cu brațele împinse înainte, ca și cum ar fi căutat în permanență un sprijin invizibil care să-i ajute avansarea greoaie a trupului. După moartea soției se cocârjase și mai mult. Mâinile i se lungiseră parcă, iar hainele atârnav de pe umerii slabi, dându-i alura unei sperietori de ciori însuflețite.

Dacă înainte se mai oprea din când în când să schimbe o vorbă cu vreun vecin, acum trecea pe lângă cunoscuți fără să-i salute. Reacționa numai dacă era el abordat. În acele momente fața i se crispa un pic, ridica ochii înlăcrimați sub lentilele ochelarilor, apoi bâlbâia ceva cu un glas venit din altă lume, de parcă ar fi scormonit

printre amintiri îndepărtate și obiceiuri binecunoscute altădată, în încercarea de a găsi cea mai potrivită formulă de răspuns.

După înmormântare, pentru că simțea că se sufocă de unul singur în apartament, lipsit de hobby-uri sau de alte preocupări, ieșea să se plimbe de câteva ori pe zi pe străzile cartierului, având grijă să nu-i depășească niciodată limitele. Plimbările de dimineața sau cele de la prânz erau întotdeauna foarte scurte. Dacă se întâmpla să iasă seara, îmbrăcat în pantaloni vechi de stofă și într-o cămașă călcată ca vai de lume, pornea să bată cartierul în lung și-n lat, cu ochelarii alunecați pe vârful nasului și fața imobilă, lipsită de orice expresie.

Ieșea din scara blocului, stătea câteva secunde în capul treptelor, respirând parfumul trandafirilor din grădini, apoi cobora atent și o lua printre blocuri, până la supermarketul din colțul străzii. Aici se oprea din nou. Privea în jur, căutând să-și dea seama dacă era prin preajmă vreun cunoscut căruia să fie nevoit să-i răspundă la salut, pe urmă traversa încet strada și pătrundea pe aleile parcului din vecinătatea magazinului.

Urma întotdeauna același traseu, fără să se abată niciun centimetru, cu pumnii strânși și gura încleștată, de parcă ar fi fost supus unor încercări de o importanță covârșitoare. Din când în când se oprea să-și tragă sufletul, moment în care își lăsa corpul într-o parte, ridica brațele și făcea câteva gesturi scurte în aer, ca și cum ar fi încercat să-i controleze duritatea și consistența. Vecinii care se întâmplau să-l observe îl priveau cu milă. „Un om atât de bun”, murmurau ei. „S-a scrântit de tot.”

„Ai văzut? Abia mai poate vorbi.”

„A slăbit îngrozitor.”

„Cât crezi că o s-o mai ducă așa?” „Nu știu. Madam Marinescu îl ținea, era sufletul lui. Urâtă poveste.”

„O să se piardă și el, săracul.”

— Bună seara, domnule Marinescu.

— Bună... bună seara... bună seara... doamnelor.

— Cum o mai duceți, domnule Marinescu?

— Bine, biine... totul e bine.

— Cam răcoare în seara asta. Ar fi trebuit să luați o haină pe dumneavoastră.

— Bine... bine...

— La revedere. Plimbare plăcută...

— La revedere, la revedere...

Bărbatul făcea vag din mână – un gest ce părea doar o prelungire a celor pe care le făcuse înainte de a fi întrerupt, încerca din nou consistența aerului din jur, apoi o pornea aplecat, cu mâinile atârinate, fără nicio expresie pe chip. Se întâmpla uneori să se întâlnească cu grupuri de copii ieșiți la joacă, ori cu adolescenți care se plimbau prin parc, dar nimeni nu îndrăznea vreodată să râdă de el, sau măcar să-l privească în față.

La apropierea sa, glasurile se stingeau, chiotele de veselie se înecau în șoapte, gesturile pline de vervă lăsau loc unor mișcări jenate, iar capetele se plecau. Bărbatul degaja o asemenea dezamăgire rușinată, impregna aerul cu o asemenea deznădejde fără speranță, încât nimeni nu îndrăznea măcar să se gândească ce s-ar putea petrece îndărătul chipului aceluia stricat de forma ochelariilor prea mari, dincolo de vidul albastru de dinapoia lentilelor groase. Așteptau, pur și simplu, ca silueta cocârjată a bătrânului să se târască ca un strigoi pe aleile mărginite de flori, să-și facă gesturile rapide prin aer, apoi să dispară după copaci, înainte de a se scutura de imaginea neplăcută și de a-și relua liniștiți preocupările, uitând de umbra care încercase să le întunece pentru o secundă bucuria. Nimeni nu se uita după el – nimeni nu discuta despre el.

Toni Marinescu ieșea la plimbare în fiecare zi, pentru că acesta era uneori singurul mod în care își putea pune în mișcare gândurile.

Închis în apartament, apăsător de zgomotul televizorului, de privescerea camerelor goale, ideile i se amestecau, se încurcau unele în altele, se contraziceau, aglutinate apoi, pe măsură ce orele treceau, în mici mase amorfe printre care rar mai scânteia vreun rest de gând ori intenție logică. Iar când nu mai putea și era nevoit să meargă în baie, își privea chipul de nerecunoscut în oglindă – apoi vedea cada și se răsuca și vedea cada și în oglindă, și peste tot cada, cada, cada, nu mai rezista, se îmbrăca repede cu ce apuca și ieșea.